

מוסדות
**דרבי
תורה**

בנשיאות מרן הגאון
רבי אשר וייט שליט"א

שיעור מרן הרב שליט"א

קונטרס שבועי

אגדה

שחם עתידים להתחדש כמותה

הלכה

קידוש לבנה

פרשת בא תש"פ

שנה כ"ב - קובץ י"א [תש"י]

יו"ל ע"י מכון "מנחת אשר"

כל הזכויות שמורות

עריכה והוצאה לאור ע"י
מכון "מנחת אשר"

להפצת תורתו של
מו"ר הגאון רבי אשר וייס שליט"א

רחוב אהרון אשכולי 109
ירושלים

המען למכתבים:
ת.ד. 23170

Email: minchatasher1@gmail.com

פרשת בא

קידוש לבנה

"החדש הזה לכם ראש חדשים" (שמות י"ב ב').

"אמר ר' יוחנן כל המברך על החדש בזמנו כאילו מקבל פני שכינה, כתיב הכא 'החדש הזה לכם' וכתוב התם 'זה אלי ואנוהו'" (סנהדרין מ"ב ע"א).

ראשית שאלתנו במצוה זו, בעצם שמה. "קידוש לבנה" וכי איזה קידוש יש כאן והלא אין כאן אלא ברכה וכמו שאמרו "הרואה לבנה בחידושה צריך לברך וכו'". וכבר עמד על זה בשו"ת מהרש"ג (ח"ג סי' ה') וכתב שבנו שאלו על כך ורצה לומר שטעות נשתרש בזה בפי ההמון ובאמת צריך לומר חידוש לבנה, והח' נתחלף בק', אך שוב כתב דכיון דהבית יוסף והדרכי משה בסי' תכ"ו כתבו לשון זה ודאי תורת אמת היתה בפיהם, ובאמת כבר מצינו ברבותינו הראשונים לשון "קידוש לבנה", עיין מהרי"ל הל' ראש חודש (ט) ובספר האשכול (פרק כ"ג).

ונראה בזה דהנה בבבלי ובירושלמי מצינו נוסח ברכה זו "ברוך מחדש חדשים" (עיין סנהדרין מ"ב ע"א ובירושלמי ברכות ס"ה ע"א) אך במסכת סופרים (פ"כ ה"א) איתא "ברוך מקדש חדשים", ובמדרש (שמו"ר פרשה ט"ו כ"ד) מצינו בזה מחלוקת וז"ל "הרואה את הלבנה כיצד צריך לברך, בזמן שהיו ישראל מקדשין את החודש, אית מן רבנן אמרין ברוך מחדש חדשים ויש מהם אומרים ברוך מקדש חדשים", והנה אם נוסח הברכה הוא ברוך מקדש חדשים, מובן שברכה זו קרויה בפנינו "קידוש", וכמו קידוש בשבת ויו"ט שגם הוא איננו אלא ברכה, ואין אנו בעצם מקדשים את השבת, דהלא השבת קביעה וקיימא מששת ימי בראשית וקדושה היא מאז, אלא דכיון שמברכים מקדש השבת ברכה זו קידוש שמה, וכן בברכת הלבנה דמברך מקדש חדשים, אך באמת חזינן דגם הב"י והרמ"א כינו מצוה זו קידוש לבנה אף דלשיטתם מברכים מחדש חדשים. (ועיין מנחת אשר שמות סימן ל"א מה שנתבאר בענין קידוש בשבת).

ונראה בזה עוד עפ"י המבואר במדרש הנ"ל שאמרו דכיון שבזמן שהיו ישראל מקדשים את החודש היו מברכים ברוך מחדש חדשים (או מקדש חדשים כנ"ל) כך

קידוש לבנה

מברכים גם על ראית הלבנה בזה"ז, ולמדנו מזה דמצוה זו אסמכוהו על מצות קידוש החדש וזכר היא לה, וכך מוכח גם ממה שלמדו דהמברך על הלבנה בחידושה כאילו מקבל פני שכינה ולמדו זאת מן הפסוק החדש הזה לכם, הרי לן דקידוש לבנה מישך שייכא לקידוש החודש, וכבר כתב כן בספר דרך פקודיך להבני יששכר במצות קידוש החדש מצוה ד'. ולפ"ז ניחא שמצוה זו קרויה קידוש לבנה על שם קידוש החדש, ודו"ק.

עוד רגע אדברה על פי דברי המדרש הנפלאים (שמו"ר ט"ו ל"א):

"ד"א החדש הזה לכם משל למלך שקדש אשה וכתב לה מתנות מועטות כיון שבא ללקחה כתב לה מתנות רבות כבעל, כך העולם הזה אירוסין היו שנאמר (הושע ב', כ"א) וארשתיך לי לעולם ולא מסר להם אלא הלבנה בלבד שנאמר החדש הזה לכם, אבל לימות המשיח יהיו נישואין שנאמר (ישעיה נ"ד, ה') כי בועליך עושיך באותה שעה מוסר להן את הכל, שנא' (דניאל י"ב, ג') והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד" ע"כ.

הרי לן דהלבנה ניתנה להם לבני ישראל לשם קידושין ואפשר דלכך קרויה קידוש לבנה.

ב

בביאור גדר המצוה

הנה יש לעיין ביסוד המצוה, האם חייב אדם לראות את הלבנה כדי לקדשה או שמא אינו חייב לקדשה אלא אם יראנה וכל עוד לא ראה את הלבנה בחידושה אינו חייב לקדשה. דהנה לכאורה אין עיקר ברכה זו אלא כשאר ברכות הרואה כמבואר ברמב"ם פ"י מברכות הט"ז שכלל ברכה זו בהדי שאר ברכות הרואה, וגם בירושלמי (ברכות ס"ה ע"א) כללו ברכה זו בהדי שאר ברכות הרואה ובכל הני ברכות כגון ראיית הרים וגבעות, הים הגדול, קשת, ברקים וכדו' בודאי אין מצוה לראות, אלא דאם רואה חייב לברך, או שמא שאני ברכה זו מכל הני דהוי כאילו קיבל פני שכינה והוא מחוייב לראות כדי לקדש.

ובסגנון אחר, יסוד ספיקון, האם ראיית הלבנה מחייבת לברך או שמא היא מאפשרת לברך, אך החיוב חל עליו מכח עצם חידושה של הלבנה, ודו"ק.

קידוש לבנה

ולכאורה נחלקו בשאלה זו הבבלי והירושלמי. דהלא בבבלי לא מצינו ברכה זו בהדי כל ברכת הרואה בפ"ט דמס' ברכות, אלא בסנהדרין (מ"ב ע"א), ובירושלמי נכתבה הלכה זו בפרק ט' דברכות. זאת ועוד, בבבלי לא מצינו לשון "הרואה לבנה בחידושה מברך" כדאיתא בירושלמי, ומשמע מזה דאכן לדעת הבבלי אין כאן ברכת הרואה אלא חיוב לברך על הלבנה בכל חודש, אלא שכדי לברך צריך לראות, אבל לשיטת הירושלמי הוי ככל שאר ברכת הרואה. ויש לפלפל.

ומצינו שתי דוגמאות בהלכה הדומות לגדר זה, דמצוה על האדם לברך אלא שאינו יכול לברך אלא אם כן יראה:

א. ברכת הנר בהבדלה, שאינו דומה לשאר ברכות הראיה שאם יראה נר מברך, אלא שתיקנו וחייבו לברך על הנר, וצריך להדליק את הנר כדי לברך עליה.

ב. הרואה נר חנוכה שמברך שעשה ניסים לאבותינו, שצריך לעשות כל שבידו לראות נר חנוכה כדי לברך ברכה זו, ולא כשאר ברכות הרואה שאינו מברך אלא אם כן נזדמן לו לראות, ודו"ק בכ"ז.

וראיתי בכת"ע "הנאמן" שנת תשט"ז שחכם אחד כתב שנחלקו בזה הגרא"ז מלצר והחזו"א דעת הגרא"ז דמצוה זו רשות היא ודעת החזו"א, דחייב לראות כדי לברך.

ובאמת נראה דכבר נחלקו גדולי האחרונים בשאלה זו דהנה בשו"ת נודע ביהודה קמא או"ח סי' מ"א כתב לגבי ציבור שעמד באמצע קריאת המגילה כאשר באו להודיע שרואים את הלבנה ואפשר לברך עליה ופסק להפסיק מקרא המגילה ויקדשו את הלבנה ושוב ישלימו את המגילה, ובשו"ת ספר יהושע (לג"ר יהושע העשיל באב"ד אב"ד טארניפול) סי' רמ"ד וכן בשו"ת שנות חיים (להג"ר שלמה קלוגר) סי' קל"א נחלקו עליו ותמהו איך נפסיק ממצוה שכבר עסוקים בקיומה כדי לקיים מצוה שעדיין לא בא זמנה ולא נתחייבו בה דהלא כל עוד לא ראה את הלבנה בחדושה לא נתחייב לקדשה, עי"ש.

וברור לענ"ד דדעת הנוב"י דאין הראיה מחייבת אלא מאפשרת, אבל משעה שהלבנה נראית מחויבים כו"ע לקדשה ולהשתדל בראייתה ע"מ לקיים מצוה זו, אך כפי הנראה נקטו הגאונים שחלקו עליו דכל עוד לא ראה את הלבנה לא נתחייב לברך עליה וכפי הדין בשאר ברכות הרואה.

קידוש לבנה

ולענ"ד ברור דהאמת בזה כדעת החזו"א והנוב"י וכהבנה המקובלת והמושרשת וחזי מה עמא דבר, ושתי ראיות לדבר.

הנה נחלקו הפוסקים בסומא אם חייב בקידוש לבנה. דעת המג"א בסי' תכ"ו סק"א דחייב וכן הביא בשם המהרש"ל, ואכן כך מבואר בשו"ת מהרש"ל סי' ע"ז, אך רעק"א שם הביא דעת המהריק"ש דסומא פטור כיון שאינו רואה, וכבר כתב גם הרדב"ז בח"א סי' שמ"א דרק הרואה את הלבנה מקדשה וכפשטות לשון חז"ל "הרואה את הלבנה בחידושה מברך", והביאור הלכה כתב שם דכיון שנחלקו בהלכה זו ישמע ברכה זו מאחרים עי"ש.

הרי לן להדיא דעת המהרש"ל והמג"א דאף מי שאינו רואה כלל חייב לברך ואין הראיה מעכבת, ולשיטתם בודאי שאני ברכה זו מכל ברכות הרואה וברכה זו מוטלת חובה על האדם כהרבה מברכות השבח, ואף החולקים לא נחלקו אלא במי שאינו רואה כלל, אך אין הכרח שנחלקו ביסוד גדר המצוה.

אמנם מצינו בברכות (נ"ח ע"א) דר' ששת בירך על המלך אף שסומא היה, וכבר העיר בזה במשנה ברורה (בסי' רכ"ד ס"ק י"א) והביא בשם הפמ"ג שיברך בלי שם ומלכות, ואפשר דשאני רב ששת שידע בכח תורתו יותר מאותו צדוקי שראה בעיניו עי"ש בסוגית הגמ', וצ"ע עדיין.

אך בעיקר נראה להוכיח דהנה בכל ברכות הרואה פשוט דחייב האדם לברך תיכף לראיתו הראשונה ואין הוא רשאי להמנע מלברך מתחלה ולברך על ראייה נוספת, דכיון שראה ענינים אלה חייב הוא לברך (לשיטת הפוסקים דברכות אלו של חובה הן), ויתירא מזו כתב בביאור הלכה סימן רי"ח סעיף א' דאם לא בירך על הראיה הראשונה הפסיד ברכתו ושוב אינו יכול לברך על ראייה נוספת עי"ש. (וכבר נחלקו בזה הקדמונים דהב"י הביא שיטת רבינו מנוח דאינו מברך על ראייה שניה וכ"כ בשו"ת הרדב"ז ח"א סי' שי"ט, ודעת הרמ"א שם דמברך וכ"כ בשו"ת מהרי"ל סימן קמ"ג עי"ש).

ויש לעיין לפי"ז דבקידוש לבנה לא שמענו בזה קפידא ומעשים בכל יום שאין אנו מברכים על הלבנה בראיה ראשונה אלא לאחר זמן, ויתירא מזו כתב הרמ"א שם בשם תרומת הדשן (בסי' ל"ה) דנכון להמתין עד מוצאי שבת ולקדש את הלבנה מבושמים ולא לקדשו בימות החול, ויסוד שיטתו דמצוה מן המובחר דוחה זריזין מקדימין הרי דאין בזה אלא דין זריזות, אך הרי נתבאר דבשאר ברכות הרואה יש בזה קפידא מעיקר

קידוש לבנה

הדין, וראיתי בתשובות והנהגות להגר"מ שטרנבוך (ח"ב סי' ר"ח) שהביא בשם ספר אחד דבכת"י לתלמידי הגר"ח מוואלז'ין העידו בשמו ובשם השאגת אריה דאכן גם בקידוש לבנה חייב אדם לקדש הלבנה תיכף לראייתה ומש"כ הרמ"א לקדש במוצ"ש היינו דאין לראותה עד מוצ"ש עי"ש. ופירוש זה רחוק עד שאינו מתיישב על הלב כלל, ובאמת לא מצינו באחד מהפוסקים לדורותיהם שיעלה הלכה זו על הכתב, ומדשתקו רבנן ש"מ לא ניחא להו.

ושוב בדקתי בכת"ע הנאמן הנ"ל, וראיתי שכל דברי כותב המאמר הנ"ל קלושים ומבולבלים, גם מש"כ בשם הרא"ז להקשות על המג"א דכיון שאין כאן חיוב לא הוי מעשהז"ג תמוה והלא גם ציצית הוי מעשהז"ג למ"ד לילה לאו זמן ציצית כמבואר בקידושין ל"ד ע"א אף דאינה חיוב אא"כ לובש ד' כנפות וגם מש"כ לחדש דקדו"ל לא הוי כשאר ברכות הנהנין תמוה דמה ענין קדו"ל לברכת הנהנין, וגם מש"כ דכיון דאמרו דהוי כמקבל פני שכינה ע"כ הוי חיוב אין בו הכרח כלל, דהלא גם אמרו כל המקבל פני חבירו כאילו קיבל פני השכינה (מכילתא דרבי ישמעאל יתרו פ"א ד"ה ויבא) ומ"מ הנלענ"ד כתבתי.

ומשום כך נראה ברור דבאמת אין ברכה זו דומה לשאר ברכות הרואה, ובקידוש לבנה אין הברכה מחייבת אלא חידוש הלבנה, אלא שהראיה מאפשרת לברך והיא תנאי לברכה, ופשוט לפי"ז דדין ברכה זו כדין כל מצוה שיש זמן מוגדר לקיומה וכמילה ביום השמיני דכל זמנו כשר וזריזין מקדימין למצוות, ודו"ק בכ"ז.

ג

אם הלבנה מכוסה בעננים

הנה כתב הרמ"א (סימן תכ"ו ס"א):

"ואין לקדש החדש אלא בלילה בעת שהלבנה זורחת ונהנין מאורה."

ובמשנה ברורה (ס"ק ב') כתב דבמה שכתב בשעה שהלבנה זורחת בא לאפוקי בין בשמשות דאף שהלבנה נראית, מ"מ אינה זורחת כיון שהשמש עדיין נותנת אורה, והוסיף (ס"ק ג') דבמה שכתב ונהנין מאורה בא לאפוקי אם הלבנה מכוסה בעננים ואין נהנין מאורה אין לברך עליה.

קידוש לבנה

והלכה זו מקורה בשו"ת הרדב"ז (ח"א סימן שמ"א) שכתב דאם עננים דקים מכסים את הלבנה ואפשר להנות מאורה יש לברך עליה, אבל אם היא מכוסה בעננים כבדים ואי אפשר להנות מאורה הוי ברכה לבטלה. ולמד הלכה זו ממה שמצינו בברכת הנר בהבדלה דאין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו (ברכות נ"א ע"ב), ובגמ' שם נחלקו (נ"ג ע"ב) אם צריך להנות ממש או שדי בכך שאפשר להנות ממנה, ולהלכה קיימא לן (סימן רצ"ח ס"ד) דאין צריך להנות ממש, ודברי הרדב"ז הובאו במגן אברהם (סק"א), עי"ש.

ובדעת תורה להמהרש"ם הביא את מה שכתב בספר יהושע להגר"י באב"ד (סימן י"ז) דאף שאין הלבנה נראית מבעד לעננים הכבדים מ"מ אם היא מאירה על הארץ אפשר לברך עליה, והביא כדמות ראייה מהמבואר במנחות (צ"ח ע"א) שפירשו מה דכתיב (מלכים א' ח' ח') "ויראו ראשי הבדים" שהבדים דוחקין ובולטין בפרוכת ונראין מבחוץ, הרי דאף שלא ראו את בדי הארון כיון שהיו ניכרים מבחוץ ע"י הבליטה בפרוכת כתיב בהו ויראו, וכמו כן אף שלא רואים את הלבנה אם היא ניכרת ע"י אורה כאילו רואים אותה, והדברים חידוש.

ובהמשך הדברים בספר יהושע הביא את תשובת הנתיבות שחלק עליו ונקט דלא די שאפשר להנות מאור הלבנה אלא צריך אף לראות את הלבנה כדי לברך, עי"ש.

ומאידיך יש אומרים דכל שהלבנה מכוסה בעננים אף אם הם דקים ביותר והלבנה נראית בעליל אינו מברך עליה. כך כתב החיד"א בספר מורה באצבע (סימן ו' אות קפ"ד), וכ"כ בנהר מצרים (סוף הל' ראש חודש) "פשט המנהג במצרים כמו בעיה"ק ירושלים שאם יש על הלבנה אפילו ענן דק וקלוש אינו מברך, וכהוראת גאון עולם החיד"א". וכ"כ בבן איש חי (פר' ויקרא שנה שניה אות כ"ג) "ואם ענן אפילו דק עליה לא יברך".

ונמצא שלש מחלוקת בדבר:

א. לדעת הרדב"ז, המגן אברהם, המשנה ברורה ורוב הפוסקים אם ענן דק מכסה את הלבנה כל שנראית היטב מבעד לענן מברך.

ב. לדעת ספר יהושע והמהרש"ם אפילו בענן כבד, כל שרואים את אור הלבנה אף שאין רואים את גופה מברך.

קידוש לבנה

ג. לדעת החיד"א וסייעתיה אין מברכים כל שהלבנה מכוסה אף בענן דק וקלוש.

והנראה עיקר לענ"ד בשאלה זו דאם צורת הלבנה נראית בבירור על גבולותיה יש לברך, אבל אם לא רואים מבעד לעננים אלא אור מטושטש ואין גבולותיה ברורים אין לברך.

וכיוצא בשאלה זו לגבי ברכת הלבנה דנו האחרונים לגבי ברכת החמה שמברכים פעם בכ"ח שנים, וברכה זו מקורה בברכות (נ"ט ע"ב) "הרואה חמה בתקופתה... אומר ברוך עושה בראשית", האם מברכים אף כאשר החמה מכוסה בעננים.

ובשו"ת חתם סופר (או"ח סי' נ"ו) העיד שבשנת תקמ"ה שימש את רבו הגר"נ אדלר ובירך על החמה אף שהיתה מכוסה בעננים כיון שהיתה רישומה ניכר מבעד לעננים.

ובשו"ת דברי יציב (או"ח ח"א סימן צ"ו) כתב דאין לברך ברכת החמה כאשר השמש מכוסה בעננים, וכתב שכן פסק אביו הגדול הרה"צ ברודניק בשנת תרנ"ז. אך סתם ולא פירש באיזה מדה החמה נראית מבעד לעננים ולא הביא את דברי החת"ס, וגם החת"ס לא נחית לפרש באיזה מדה יש לראות את החמה כדי לברך עליה, עי"ש.

ד

נתכסה הלבנה לפני שבירך

כתב המשנה ברורה (סק"ג) דאם התחיל לברך ונתכסה הלבנה גומר ברכתו, אבל אם יודע הוא שבעוד רגע כמימרא הלבנה תתכסה לא יברך. ומקור הלכה זו אף היא ברדב"ז (שם והביאו המג"א שם סק"א).

ובהגהות הגאון רבי חיים צאנזר כתב דאם ראה את הלבנה בחידושה, אף שנתכסה טרם התחיל לברך, יכול לברך תוך כדי דיבור על מה שראה מקודם. והביא ראיה מהמבואר (סימן רכ"ז ס"ג) דאם שמע קול רעם בהיותו בבית הכסא דאם יכול לצאת ולברך תוך כדי דיבור מברך, והוא הדין בנידון דידן, והמשנה ברורה הביא דבריו בביאור הלכה וכתב דיש קצת לחלק, דברכת הרעמים היא על מנהגו של עולם משא"כ ברכת הלבנה שאינו מברך אלא אם כן נהנה מאור הלבנה ואיך יברך לאחר שחלפה ההנאה,

קידוש לבנה

והרי זה דומה לברכת המוציא שאם לא בירך בתחילת הסעודה וכבר גמר לאכול דשוב אינו מברך כמבואר בשו"ע (סי' קס"ז ס"ח), עי"ש.

אך באמת מסתבר כדברי הגר"ח צאנזר, דשאני ברכת הנהנין דודאי אי אפשר לברך לאחר שכלתה ההנאה, אבל ברכת הלבנה הוי ברכת השבח, אלא שתיקנו דאינו יכול לברך אלא אם כן יראה את הלבנה ויכול להנות ממנו, וכיון שראה למה לא יברך, והרי זה דומה לברכת הרעם שאף היא ברכת השבח ואף בה אינו מברך אלא אם כן שמע, ומה בין ראייה לשמיעה, וכשם שהשומע את הרעם יכול לברך תוך כדי דיבור לאחר שעבר ובטל מן העולם, כך גם הרואה את הלבנה יכול לברך תוך כדי דיבור לאחר שנתכסה הלבנה.

אך הרדב"ז והמגן אברהם וכל גדולי האחרונים בעקבותיהם נקטו דלאחר שנתכסה הלבנה שוב אי אפשר לברך עליה, ואף לא יתחיל לברך אם ברור שהלבנה תתכסה לפני גמר ברכתו. ובטעמא דמילתא נראה דעיקר ברכת הלבנה על שהעולם נהנה מאורה, ומשו"כ אין לברך לאחר שנתכסה ואין נהנים מאורה, ודו"ק בכ"ז.

שהם עתידים להתחדש כמותה

שהם עתידים להתחדש כמותה

"החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה".

"רבי לוי בשם רבי יוסי בר' אלעאי אמר דרך ארץ הוא שיהא הגדול מונה לגדול, והקטן מונה לקטן, עשו מונה לחמה שהיא גדולה ויעקב מונה ללבנה שהיא קטנה, א"ר נחמן והוא סימן טב, עשו מונה לחמה שהיא גדולה, מה החמה הזאת שולטת ביום ואינה שולטת בלילה, כך עשו יש לו חלק בעולם הזה ואין לו חלק בעולם הבא, יעקב מונה ללבנה שהיא קטנה מה הלבנה הזאת שולטת בלילה וביום, כך יעקב יש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא, רב נחמן אמר כל זמן שאורו של גדול קיים אין אורו של קטן מתפרסם שקע אורו של גדול מתפרסם אורו של קטן, כך כל זמן שאורו של עשו קיים אין אורו של יעקב מתפרסם, שקע אורו של עשו מתפרסם אורו של יעקב, הה"ד (ישעיה מ') קומי אורי כי בא אורך, כי הנה החושך יכסה ארץ וכו'" (שמו"ד פרשה ו' אות ג').

"ונוהגין לומר דוד מלך ישראל חי וקיים, שמלכותו נמשלה ללבנה ועתיד להתחדש כמותה, וכנסת ישראל תחזור להדבק בבעלה שהוא הקב"ה דוגמת הלבנה המתחדשת עם החמה שנאמר שמש ומגן ה', ולכן עושין שמחות ורוקדין בקידוש החדש דוגמת שמחת נישואין" (רמ"א תכ"ו ב').

הלבנה קטנה מן השמש, קטנה היא ממנה לאין ערוך, ואעפ"כ נמשלו האומות לשמש ובני ישראל נמשלו לירח, שהרי סגולה מופלאה לירח, היא ורק היא מושלת בלילה. וכמו השמש אומות העולם רבים הם, רבים וגדולים, מרובי אוכלוסין, אך אין הם שולטים אלא ביום, כל אומה ויומה, כל שלטון ותקופת הזוהר שלו, אך בערוב יום נופלים הם, שוקעים

שהם עתידים להתחדש כמותה

למצולות הנשיה אבד זכרם ובטל סברתם, אך כלל ישראל, המעט מכל העמים, כירח, שולט אף בלילה, ובלילות הגלות הארוכים, מתוך החשך הנורא והסתר הפנים הקשה מנשוא, מוסיף עם ישראל להתקיים, והוא מחכה לבוקר, "נפשי לה' משומרים לבוקר", והבוקר בוא יבוא, "שהם עתידים להתחדש כמותה ולפאר ליוצרים על שם כבוד מלכותו".

ראה נא מה שכותב הגר"י עמדין בסולם בית א-ל.

"ואיך לא יבוש הכופר בהשגחה ויעמוד ככלם, מי שיעיין ביחוד עניננו ומעמדנו, אנחנו האומה הגולה שה פזורה אחר כל מה שעבר עליהו מהצרות והתמורות אלפים מהשנים ואין אומה בעולם נרדפת כמונו, מה רבים היו צרינו, מה עצמו נשאו ראש הקמים עלינו מנעורינו, להשמידנו לעקרנו לשרשנו מפני השנאה שסבתה הקנאה רבת צררוננו, גם לא יכלו לנו לאבדנו ולכלותינו, כל האומות הקדומות העצומות, אבד זכרם, בטל סברם, סר צלם, ואני הדבקים בה' כולנו חיים היום, לא נפקד ממנו בכל תוקף אריכות גלותינו אפילו אות א' וניקוד א' מתורה שבכתב וכל דברי חכמים חיים קיימים לא יטה לארץ מכלם, לא שלט בהם יד הזמן ולא כלם, מה יענה בזה פילוסוף חריף היד המקרה עשתה כל אלה, חי נפשי בהתבונני בנפלאות אלה גדלו אצלי יותר מכל נסים ונפלאות שעשה השי"ת לאבותינו במצרים ובמדבר ובארץ ישראל, וכל מה שארך הגלות יותר, נתאמת הנס יותר ונודע מעשה תקפו וגבורתו".

נס זה הגדול מכל הנסים, מתנת הקב"ה שהמשיל את ישראל לירח השולט גם בלילה וכבר הבטיח יוצר בראשית "אז יבקע כשחר אורך וצדקתך כלפיד יבער" וזה שאנו אומרים בקידוש לבנה "דוד מלך ישראל חי וקיים" וכמו שכתב הרמ"א דגם מלכות בית דוד נמשלה ללילה ואף שפסקה מלכות מישראל, ושמים בית הועד, ושפחה ירשה גבירתה, "הם עתידים להתחדש כמותה" ואעפ"י שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא, ומשיח בן דוד יחדש מלכותו במהרה .

שהם עתידים להתחדש כמותה

וגם הלבנה תחדש כנשר נעוריה ועתיד הקב"ה לעתיד לבא לחזור ולהגדילה ותאיר כאור שבעת הימים, אך אין הדבר תלוי אלא בנו ובמעשינו, כאשר נשוב אל ה' ונתקן דרכינו ומעללינו, גם הלבנה תזכה לחזור לגבורתה.

הנה אמרו חז"ל (שבועות דף ט' ע"א) "אמר ר"ל מה נשתנה שעיר של ראש חדש שנאמר בו לה' אמר הקב"ה שעיר זה יהא כפרה על שמעטתי את הירח" וכפרה זו הוא שעיר ר"ח.

ובשו"ת הכת"ס או"ח סי' ע"ד הביא בשם אביו הגדול החת"ס דלכאורה יפלא למה בני ישראל צריכים להביא כפרה זו ולמה הקולר תלוי על צוארם, הוא מותיב והוא מפרק, אילו זכינו לתקן מעשינו הלא הירח היה חוזר להאיר כמו השמש, וא"כ אנו צריכים כפרה שהירח עדיין עומד בקטנותו, וזה כפרת שעיר ר"ח. (אמנם טוב עשו מדפיסי ש"ס וילנא שכתבו שם "זה סוד מסודות הקבלה ואין להבינו כמשמעו ח"ו כי כל כבודה בת מלך פנימה).

ומנהג ישראל לבדוק ולעיין בציציות שבכנפי הכסות לאחר קידו"ל, וגם מנהג זה מאיר באור חדש לאור דברינו, דבאמת קי"ל לילה לאו זמן ציצית, משום דכתיב "וראיתם אותו וזכרתם" ובלילה אי אפשר לראות, אך לעתיד לבא כאשר הלבנה תחזור לגדולתה ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה, אזי גם לילה תהיה זמן ציצית, ומשום כך בודקים אנו בציציותינו לאחר קידוש לבנה, בתקוה, בתחנון, ובתפלה, מתי יגיע היום, שנזכה לקיים מצות ציצית גם בלילה, כאשר לילה כיום יאיר. (כ"כ בהר צבי ח"א סימן י"ב בשם הגרא"ז מלצר).

"שהם עתידים להתחדש כמותה ולפאר ליוצרים על שם כבוד

מלכותו"

נר זיכרון

לעילוי נשמת

הרה"ח משה בן
מוה"ר יוסף דוד ז"ל
נלב"ע כ"ז סיון תשמ"ז

מרת מלכה מחלה בת
הר"ר מרדכי זיסקינד ז"ל
נלב"ע ג' אייר תשס"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנו ידידנו עוז
הר"ר דוד הגר הי"ו
לום אנג'לם

